

Onderzoek naar beschermde soorten in het plangebied Geraniumstraat te Made

Opdrachtgever: Janssen de Jong te Son en Breugel

Augustus 2018

Ecologisch Adviesbureau Cools

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Toetsing onderzoeksresultaten aan de Wet natuurbescherming.....	2
2.1. Vogels	3
2.1.1. Algemene beschrijving	3
2.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten	3
2.2. Soorten van Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn	4
2.2.1. Algemene beschrijving	4
2.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten	4
2.3. Andere soorten.....	5
2.3.1. Algemene beschrijving	5
2.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten	5
2.4. Zorgplicht voor dieren en planten.....	6
2.5. Conclusies en aanbevelingen	6
3. Literatuur en bronvermelding	7

1. Inleiding

Afbeelding 1: ligging en begrenzing van het plangebied.

Het voornemen is om het plangebied aan de Geraniumstraat (zie afbeelding 1) te Made te herinrichten. Alvorens gestart kan worden met de geplande werkzaamheden dient in het kader van de Wet natuurbescherming te worden nagegaan welke natuurwaarden binnen het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, in welke mate deze natuurwaarden beschermd zijn, in hoeverre deze beschermde natuurwaarden worden aangetast door de geplande activiteiten en of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is. Door Janssen de Jong is aan het Ecologisch Adviesbureau Cools de opdracht verleend om een quick scan uit te voeren naar de eventueel aanwezige beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Op 11 april 2018 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens vanaf 2010 afkomstig van met name de websites waarneming.nl en telmee.nl en van de gebieds- en soortenkennis binnen het Ecologisch adviesbureau Cools om zodoende te kunnen bepalen welke beschermde soorten nabij en binnen het plangebied kunnen voorkomen.

1.1. Beschrijving actuele situatie

Het plangebied bestaat grotendeels uit een paardenwei en een tuin met verspreid bomen en struiken. Bebouwing is slechts zeer beperkt aanwezig en bestaat uit een tuinberging, paardenstalletje en schuurtjes. In de tuin ligt een tamelijk grote vijver.

In de tuin, het weiland of elders in het plangebied komen uitsluitend enkele algemene plantensoorten voor. Op basis van het veldbezoek, de huidige inrichting en deskundigenervaring is de kans dat er beschermde plantensoorten binnen het plangebied voorkomen uitgesloten.

2. Toetsing onderzoeksresultaten aan de Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 geldt de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

De Wet natuurbescherming kent drie categorieën beschermde soorten:

- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels worden beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- soorten beschermd volgens de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten': soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

2.1. Vogels

2.1.1. Algemene beschrijving

In Noord-Brabant broeden circa 190 vogelsoorten. Het overgrote deel is zeer tot vrij zeldzaam en circa 30 vogelsoorten zijn (zeer) algemeen.

Met betrekking tot de vogelsoorten gelden vier verbodsartikelen:

Art 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Art 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

Art 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten

Slechts een beperkt aantal vogelsoorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten is verdeeld in vijf categorieën:

1. Nesten van de steenuil die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders (roek, gierzwaluw en huismus) die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar. Van de 5 soorten broeden de slechtvalk, grote gele kwikstaart, ooievaar en kerkuil zeer tot tamelijk zelden in Noord-Brabant.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Van de 7 soorten broeden de boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief en ransuil in Noord-Brabant.
5. Tot de categorie 5 behoren vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Tot de categorie 5 behoren momenteel 34 vogelsoorten, waarvan het overgrote deel ook broedt in Noord-Brabant. De draaihals, tapuit, brilduiker, glanskop en hop broeden echter zeer zeldzaam in Noord-Brabant. Daarentegen behoren tot de lijst ook enkele (zeer) algemene soorten, te weten de ekster, zwarte kraai, koolmees, pimpelmees en spreeuw. Andere (minder algemene) soorten die tot de categorie 5 behoren zijn de boerenzwaluw, huiszwaluw, oeverzwaluw, ijsvogel, blauwe reiger, groene specht, zwarte specht, grote en kleine bonte specht, bosuil, torenvalk, bonte en grauwe vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, zwarte mees, gekraagde en zwarte roodstaart. De soorten uit de categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

2.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten

In de tuinberging en het paardenstalletje zijn geen (oude) nesten waargenomen van boeren- of huiszwaluw of andere gebouwbewonende vogelsoorten, zoals de huismus. De gebouwtjes zijn ook niet of nauwelijks geschikt als verblijfplaats voor vogels.

Langs de kant van de paardenwei staat een aaneenschakeling van wat oudere schuurtjes, die in het verleden dienst hebben gedaan als onderkomen voor paarden, opslag van hooi en stro en dergelijke. In een van de schuurtjes zijn oude braakballetjes en poepresten van steenuil aangetroffen. De steenuil heeft hier in het verleden wel eens gebruik gemaakt van het schuurtje als roestplaats. Gezien de

kleine hoeveelheid braakballen en poepresten ging het om een vrij incidenteel gebruik. Sporen van (oude) nesten van steenuil zijn niet vastgesteld. Van het oorspronkelijk ter plaatse aanwezige leefgebied van de steenuil is inmiddels niets meer over. Het kleinschalige agrarisch landschap is de afgelopen jaren veranderd in een 'stedelijk' gebied. De steenuil heeft hierdoor geen enkele mogelijkheid om zich te kunnen handhaven, zodat men mag aannemen dat het leefgebied inmiddels door steenuilen is verlaten.

In de tuin kunnen in struiken en bomen enkele algemene vogelsoorten broeden zoals de houtduif, merel, zanglijster, groenling, heggenmus en winterkoning. De bomen en struiken zijn niet geschikt voor minder algemene vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is.

Alle nesten van broedende vogels, ongeacht de soort, zijn in het kader van de Wet natuurbescherming beschermd. Om te voorkomen dat er broedsels van vogels verstoord dan wel vernietigd zullen worden is het noodzakelijk om bomen en struiken buiten het broedseizoen (begin maart-begin september) te verwijderen. Indien de bomen en struiken gedurende het broedseizoen verwijderd worden, dienen de bomen en struiken voor de verwijdering te worden onderzocht op de aanwezigheid van bewoonde c.q. gebruikte vogelnesten. Houtduif en turkse tortel kunnen vrijwel jaarrond broedend worden aangetroffen. Daarom dient men bij kap buiten het broedseizoen de bomen voor de zekerheid te controleren op de aanwezigheid van bewoonde vogelnesten van deze vogelsoorten.

2.2. Soorten van Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn

2.2.1. Algemene beschrijving

De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Tot deze streng beschermde soorten behoren ondermeer alle vleermuissoorten, boomkikker, heikikker, poelkikker, rugstreeppad, kamsalamander, gladde slang, drijvende waterweegbree, bever, noordse woelmuis, pimperlauwtje, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker en de platte schijfkoren.

Met betrekking tot de diersoorten gelden vier verbodsartikelen:

Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

Art 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.

Met betrekking tot de plantensoorten geldt het verbodsartikel:

Art 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten.

Vleermuizen

De bebouwing binnen het plangebied is niet geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. De binnen het plangebied aanwezige bomen zijn nog te klein om voor vleermuizen geschikte holten te kunnen bevatten.

Vaste vliegroutes kunnen voor sommige vleermuissoorten een belangrijk onderdeel van het leefgebied van vleermuizen vormen. Daarom genieten ook vaste vliegroutes een zekere mate van bescherming. Vanwege het ontbreken van doorgaande landschappelijke lijnelementen zijn er binnen het plangebied geen vaste vliegroutes van vleermuizen aanwezig.

Op basis van deskundigenervaring kan worden gesteld dat het plangebied door enkele gewone dwerg vleermuizen gebruikt zal worden als foerageergebied en af en toe door 1-2 exemplaren van de laatvlieger. Door andere vleermuissoorten zal het plangebied niet, of hooguit zelden, als foerageergebied worden gebruikt. Het plangebied is dan ook geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied nog ruim voldoende foerageergebied voor vleermuizen aanwezig is heeft de uitvoering van de plannen geen negatief effect op de lokale foerageermogelijkheden voor vleermuizen.

Overige soorten

De overige, streng beschermde, soorten komen in Noord-Brabant niet voor of zijn (zeer) zeldzaam en zijn in de omgeving van het plangebied nooit of na 2010 niet waargenomen. De kans dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen is dan ook zo goed als zeker uitgesloten. Daarnaast is het plangebied ook niet geschikt als vaste verblijfplaats, groeiplaats, rustplaats en/of foerageergebied, aangezien deze streng beschermde soorten veelal hoge eisen stellen aan hun leefomgeving.

2.3. Andere soorten

2.3.1. Algemene beschrijving

De andere, 'nationale' soorten staan vermeld op in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten.

Met betrekking tot de diersoorten gelden twee verbodsartikelen:

Art 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Het opzettelijk verontrusten en het verstoren van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van andere soorten is in de Wet natuurbescherming niet (langer) verboden.

In de provincie Noord-Brabant zijn diverse soorten vrijgesteld van de bovengenoemde verboden bij activiteiten die betrekking hebben met ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw, aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer. Tot de soorten behoren onder andere de amfibiesoorten: bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander, de zoogdiersoorten: egel, haas, konijn, ree, vos, wild zwijn en diverse muizensoorten, zoals de huispitsmuis, bosmuis, rosse woelmuis en veldmuis.

Tot de diersoorten die niet zijn vrijgesteld behoren zoogdiersoorten zoals de bunzing, hermelijn, wezel, das, eekhoorn, boommarter, steenmarter, amfibie- en reptielsoorten zoals de vinpootsalamander, alpenwatersalamander, levendbarende hagedis en hazelworm, vlindersoorten zoals het gentiaanblauwtje, bruin dikkopje en kleine ijsvogelvlinder, libellensoorten zoals de bosbeekjuffer, gevlekte glanslibel en beekrombout en de vissoorten grote modderkruiper en beekprik.

Met betrekking tot de plantensoorten geldt het verbodsartikel:

Art 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermde zijn diverse zeldzame akkerplanten, zoals blauw guichelheil, wilde ridderspoor, korensla en naaldenkervel, alsook ondermeer dennenorchis, kranskarwij, rozenkransje en blaasvaren.

2.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten

Voor de diersoorten die niet zijn vrijgesteld is het plangebied totaal ongeschikt als vaste verblijfplaats, rustplaats en/of foerageergebied dan wel komen de soorten in de omgeving van het plangebied actueel niet voor. Vaak zijn het soorten die (zeer) hoge eisen stellen aan hun leefomgeving of gebonden zijn aan bepaalde landschapstypen (bijvoorbeeld heidevelden en beekdalen).

Tijdens de inspectie van de gebouwen binnen het plangebied is tevens gekeken naar eventuele sporen (o.a. uitwerpselen, prooiresten) van de steenmarter. Echter dergelijke sporen van bewoning door de steenmarter zijn niet aangetroffen.

Met betrekking tot de diersoorten die vrijgesteld zijn kan op basis van het onderzoek, bestaande gegevens en een deskundigenoordeel worden bepaald dat van de huisspitsmuis en rosse woelmuis binnen het plangebied actueel een vaste verblijfplaats kan voorkomen. Daarnaast kunnen een enkele keer ook andere diersoorten (zeer) tijdelijk in het plangebied verblijven, zoals de egel en het konijn. Vaste verblijfplaatsen van deze vrijgestelde diersoorten zijn echter binnen het plangebied niet vastgesteld.

In de vijver kan een voortplantingsbiotoop voorkomen van de gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander.

De functies die het plangebied voor de genoemde diersoorten actueel heeft, zullen door de geplande activiteiten geheel of grotendeels verdwijnen.

Met betrekking tot de plantensoorten die behoren tot de categorie 'andere' soorten kan worden gesteld dat deze soorten in Noord-Brabant niet voorkomen dan wel (zeer) zeldzaam zijn en in de omgeving van het plangebied nooit of na 2010 niet zijn waargenomen. De kans dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen is dan ook zo goed als zeker uitgesloten. Daarnaast geldt ook voor deze plantensoorten dat ze tamelijk tot zeer hoge eisen stellen aan hun leefomgeving of gebonden zijn aan bepaalde landschaps- of natuurdoeltypen (bijvoorbeeld graanakkers, heidevelden of beekdalen), eisen waaraan het plangebied niet voldoet.

2.4. Zorgplicht voor dieren en planten

Of dier- en plantensoorten nu beschermd zijn of niet, iedereen moet voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De wet erkent daarmee de intrinsieke waarde van in het wild levende soorten. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd". Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer u een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, u zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van uw handelen.

2.5. Conclusies en aanbevelingen

- In een van de oudere schuurtjes zijn braakballen en poepresten van de steenuil aangetroffen. De steenuil heeft in het verleden wel eens gebruik gemaakt van dit schuurtje als roestplaats. Gezien de kleine hoeveelheid ging het om een vrij incidenteel gebruik. Sporen van (oude) nesten van steenuil zijn niet vastgesteld. Van het oorspronkelijk ter plaatse aanwezige leefgebied van de steenuil is inmiddels niets meer over. Het kleinschalige agrarisch landschap is de afgelopen jaren veranderd in een 'stedelijk' gebied. De steenuil heeft hierdoor geen enkele mogelijkheid om zich te kunnen handhaven, zodat men mag aannemen dat het leefgebied inmiddels door steenuilen is verlaten.
- In de tuinberging, het paardenstalletje en schuurtjes zijn geen (oude) nesten waargenomen van boeren- of huiszwaluw of van andere gebouwde bewonende vogelsoorten.
- Om te voorkomen dat er broedsels verstoord of vernietigd worden, dienen de bomen en struiken buiten het broedseizoen (begin maart-eind september) te worden verwijderd.
- De bebouwing binnen het plangebied is niet geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. De binnen het plangebied aanwezige bomen zijn nog te klein om voor vleermuizen geschikte holten te kunnen bevatten.

- Vanwege het ontbreken van doorgaande landschappelijke lijnelementen zijn er binnen het plangebied geen vaste vliegroutes van vleermuizen aanwezig.
- Het plangebied zal door enkele gewone dwerg vleermuizen gebruikt worden als foerageergebied en af en toe ook door 1-2 exemplaren van de laatvlieger. Door andere vleermuissoorten zal het plangebied niet, of hooguit zelden, als foerageergebied worden gebruikt. Het plangebied is dan ook geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied nog ruim voldoende foerageergebied voor vleermuizen aanwezig is heeft de uitvoering van de plannen geen negatief effect op de lokale foerageermogelijkheden voor vleermuizen.
- Op basis van het onderzoek en een deskundigenoordeel kan worden bepaald dat binnen het plangebied van de soorten die behoren tot de categorie 'andere' soorten van de huisspitsmuis en rosse woelmuis actueel een vaste verblijfplaats kan voorkomen. Daarnaast kunnen een enkele keer ook andere diersoorten (zeer) tijdelijk in het plangebied verblijven, zoals de egel en het konijn. De functies die het plangebied voor de genoemde diersoorten actueel heeft, zullen door de geplande activiteiten geheel of grotendeels verdwijnen.
- Het wordt aanbevolen om de vijver te verwijderen buiten het voortplantingsseizoen (begin maart-begin september) van amfibieën. De amfibieën dienen te worden verplaatst naar een geschikte sloot, waterplas of vaart, bij voorkeur in de nabijheid van het plangebied.
- De aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig, evenals een nader onderzoek naar beschermde soorten.

3. Literatuur en bronvermelding

Gedeputeerde Staten Noord-Brabant, 2017.

Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Den Bosch.

Ministerie van Economische Zaken, 2016.

Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. 's-Gravenhage.

Websites:

www.waarneming.nl

www.telmee.nl